

Kommentarer til høringsrunde for forskriften Nytek22

Åkerblå har gått igjennom forslag til ny forskrift og høringsnotat. Helhetsinntrykket er at forslaget i stor grad virker gjennomarbeidet og harmonisert med revidert versjon av NS9415 (NS9415:2021), i tillegg til at det åpner for mer fleksibilitet som er etterspurt fra næringen. Åkerblå leverer her noen innspill der vi mener forslag til forskrift bør justeres eller vurderes på nytt.

Innspill til forskrift

§4 Definisjoner

Her savnes definisjon av begrep som «Verifikasjon», «Prosjekterende» og «Inspeksjonsorgan». Dette er vesentlige begreper som vil, dersom de ikke entydig defineres og forstås likt av alle, føre til ulik tolkning og praksis.

§12 Kontroll av prosjektering og utførelse punkt c)

For oppdrettsanlegg styres pålitelighetsklassen av antall fisk i felles posisjoneringssystem og grenseverdien flyttes fra 1 million til 1,5 millioner individer i nytt forslag til forskrift. Som konsekvens vil trolig et mindretall av fortøyningsanalysene fremover falle inn under PK3 og gjennomgå ekstern systematisk kontroll. Dette vil da samsvare bedre med NS-EN 1990 som angir pålitelighetsklasse 2 som «normal» pålitelighetsklasse for akvakulturanlegg, og det er forståelig at forskriften ønskes bedre harmonisert med standarden.

Åkerblå sin erfaring gjennom både ekstern kontroll og anleggssertifikat er at ved eksterne kontroller (PK3) avdekkes en vesentlig andel utfordringer tidligere i prosessen og kan korrigeres mer effektivt (tidsmessig og kostnadseffektivt) før fortøyningene og evt. fisk settes i sjøen. Åkerblå ser det som en utfordring at anleggssertifikatet nå blir den eneste kontrollen av analysene, og spesielt med tanke på at dette ofte skjer i tidskritiske perioder like før fisken skal i sjøen. At utfordringer avdekkes så seint i prosessen vil skape utfordringer både for inspeksjonsorganet og innehaver av akvakulturanlegget.

Åkerblå vurderer dette, spesielt i kombinasjon med fjerning av kravet om akkreditering for fortøyningsanalyser, som en vesentlig reduksjon i sikkerhetsnivået, uten at vi ser det kompenseres andre steder i forslag til forskrift. Åkerblå mener derfor at grenseverdien for når PK3 inntreffer flyttes for langt og man bør beholde eksisterendegrenseverdi på 1,0 mill individer. Det stilles også spørsmål til om antall fisk bør være det eneste kriteriet for bestemmelse av pålitelighetsklasse. Her må risikovurderinger fra prosjekteringen kunne utløse krav om PK3.

Med utgangspunkt i forslag til forskrift må man derfor forvente en vesentlig innskjerpelse i verifikasjon av fortøyningsanalyser ved utstedelse av anleggssertifikat sett opp mot eksisterende praksis (for å ivareta sikkerhetsnivået). Det forventes at inspeksjonsorganet som utsteder anleggssertifikat må utføre en egen forankringsanalyse (verifikasjonsanalyse) for i tilstrekkelig grad å kunne verifisere fremviste analyser (prosjekterende analyser).

§27 Krav til akkrediterte inspeksjonsorgan

I §27 3. avsnitt går forskriften langt i å beskrive uavhengighet til inspeksjonsorgan som skal utstede anleggssertifikat og levetidsforlengelse, dette anses unødvendig all den tid dette er ivaretatt gjennom etterlevelse av kriterier for inspeksjonsorgan akkrediterte i henhold til uavhengighetstype A eller C. Ref. §27 3. avsnitt;

«Inspeksjonsorganer som utsteder anleggssertifikatet eller levetidsforlengelse kan ikke inspisere akvakulturanlegg eller hovedkomponenter hvor inspeksjonsorganet selv har deltatt i prosjektering eller utførelse. Inspeksjonsorganer som utsteder anleggssertifikat eller levetidsforlengelse skal heller ikke ha personlig eller økonomisk tilknytning til prosjekterende eller utførende foretak som kan påvirke evnen til uavhengige vurderinger.»

Avsnitt 3 er skrevet på sånn måte at det forstås å delvis sammenfalle med uavhengighetstype A, det er derfor uklart om forskriften stiller krav til uavhengighet type A **eller** type C til inspeksjonsorganet som skal utstede anleggssertifikat og levetidsforlengelse. Ref. §27 2. avsnitt;

«Akkrediterte inspeksjonsorganer skal oppfylle krav til uavhengighetstype A eller C etter gjeldende norsk eller internasjonal akkrediteringsstandard for inspeksjonsorgan».

Beskrivelsen i 3. avsnitt vil også kunne skape fremtidige utfordringer der forskrift delvis gjengir, eller stiller krav ut over eller motstridende til akkrediteringsstandardens krav (overlappende ordlyd etc.). Slike spesifikke krav til uavhengighet bør unngås i forskriften all den tid dette er ivaretatt av de fastsatte akkrediteringsstandardene. Beskrivelsen i 3. avsnitt bør tas bort og heller beskrive hvilken uavhengighetstype som kreves for hver av de leveransene (lokalitetsrapport, anleggssertifikat, levetidsforlengelse og evt. forankringsanalyse).

Gitt scenario at det kreves akkreditering med pålitelighetstype C for inspeksjonsorgan som skal utstede anleggssertifikat og levetidsforlengelse, og at det ikke kreves akkreditering for fortøyningsanalyser.

1. Her kan de som utfører fortøyningsanalyser fremdeles foreta en frivillig akkreditering av fortøyningsanalyser.
2. I dette scenarioet kan leverandør av fortøyning og hovedkomponenter også utføre fortøyningsanalyser og være akkreditert for å utstede anleggssertifikat, og dermed utstede anleggssertifikat på egne anlegg.

Åkerblå foreslår at dagens akkrediteringsordning opprettholdes (*slik at det fortsatt kreves akkreditert inspeksjonsorgan uavhengighet type A for utstedelse av lokalitetsrapport, anleggssertifikat og levetidsforlengelse, samt akkreditering med uavhengighet type C for fortøyningsanalyser*), eller at det åpnes for uavhengighet type C for anleggssertifikat der det på et vis blokkeres for at utstyrsleverandører kan utstede anleggssertifikat på anlegg de selv har levert utstyr.

Man må vurdere hvordan uavhengigheten skal praktiseres for inspeksjonsorgan som skal utstede anleggssertifikat og levetidsforlengelse. Åkerblå frykter at ved å øke avstanden mellom inspeksjonsorgan og øvrige tjenester over tid vil kunne skape utfordringer med å opprettholde kompetansen til de som skal utføre slikt verifikasjonsarbeid. Åkerblå ser det som viktig at personell som utfører slike verifikasjoner også har kunnskap om metoder og prosesser knytt til inspeksjonsobjektene. Åkerblå mener dagens ordning har tjent næringen godt. Spesielt med hensyn på hvordan kompetanse på selskapsnivå genereres gjennom å tilby et bredt spekter av tjenester, men hvor uavhengighet samtidig opprettholdes ved etterlevelse av akkrediteringsstandardene.

Forskriften benytter også uttrykket «prosjektering / prosjekterende», dette er et uttrykk som ikke sammenfaller med NS EN 17020:2012 hva gjelder uavhengighet, der akkrediteringsstandardene i

stedet benytter «utforming». Det vil være fornuftig å implementere definisjon av «prosjektering» i forskriften likelydende som NS9415:2021, da denne innbefatter «utforming».

§32 Krav om produktsertifikat

«Produsent eller leverandør skal sammen med det sertifiserte produktet levere et produktsertifikat. Produktsertifikat kan kun utstedes for produkter som er produktsertifisert, jf. § 29 og som har korresponderende produktsertifiseringsbevis jf. §§ 30 og 31.»

I foreslått tekst henvises det til §29 (hovedkomponenter og konstruksjonsdeler i forankingssystem).

Åkerblå mener det også bør gis åpning for og retningslinjer for at øvrige komponenter som benyttes kan sertifiseres iht 9415/NYTEK. Spesielt med tanke på en del ekstrautstyr som i dag benyttes mer eller mindre er permanent og i tett forbindelse med hovedkomponenter. En åpning for å produktsertifisere øvrige komponenter vil bidra til å øke kvaliteten på komponentene, prosjektering og dokumentasjon av komponentene, som generelt vil øke sikkerhetsnivået til slike komponenter.

§38 Vilkår for utstedelse av anleggssertifikat

I §38 andre avsnitt beskrives i stor grad en to-trinn-anleggssertifisering med utsatt tidspunkt for verifikasjon av teknisk tilstand og montering (tidligere fysisk inspeksjon). I punkt 3) settes tidspunktet for slik verifikasjon til senest 30 dager etter at anleggssertifikat er utstedt. Åkerblå mener at 30 dager etter utstedelse av anleggssertifikat er for restriktivt og ikke treffer sin hensikt.

Tidsrommet for utsett av fisk vil normalt (ofte) strekke seg over en lengre periode og bør behandles som en mer dynamisk prosess enn det forskriften legger opp til. Åkerblå mener det i større grad bør tas høyde for at anleggene endres vesentlig i perioden etter at den første fisken er satt i sjøen, det siktes her spesielt mot tilførsel av hovedkomponenter og ekstrautstyr. For at inspeksjonsorganene skal få inspiserer et mer komplett anlegg og faktisk få verifisere «teknisk forsvarlig stand og montering», bør mest mulig utstyr derfor være på plass. En viktig parameter her er samtidig bruk av utstyr. Åkerblå erfarer at ekstrautstyr hver for seg nødvendigvis ikke utgjør en fare alene, men sammen med andre komponenter/ekstrautstyr vil summen av utstyret utgjøre en vesentlig risiko (eksempel sum av laster, konflikter i montering og plassering). Ved å øke tidsrommet for gjennomføring av nevnte verifikasjon mener Åkerblå man oppnår en verifikasjon som i større grad gjenspeiler anleggssertifikatets varighet på fem år.

I koronaperioden har det vært flere dispensasjoner der inspeksjonsorganene har utstedt anleggssertifikat i to trinn, der fysisk inspeksjon utført av inspeksjonsorganet har foregått 3-5mnd etter utstedelse av anleggssertifikat.

Åkerblå har valgt å innføre et egenerklæringsskjema i trinn 1, der oppdretter selv inspiserer og bekrefter at utstyr som ER montert på anlegget er montert forsvarlig og er i god teknisk stand. Åkerblå erfarer at denne metoden har fungert godt, og at gjennom vårt egenerklæringsskjema pålegges oppdretterne større fokus på etterlevelse av brukerhandbok. Som konsekvens ser vi at det avdekkes et redusert antall avvik som er resurskrevende å lukke ved fysisk inspeksjon. Åkerblå ser samtidig en sammenheng mellom antall avdekkede forhold og mengde utstyr som er på plass på lokaliteten. Det avdekkes likevel sjeldent forhold som ikke lar seg løse ved fysisk inspeksjon, slik at anleggssertifikat ikke kan utstedes. Åkerblå foreslår derfor at tidspunkt for verifikasjon av teknisk stand og montering iht. punkt 3) settes til senest 120 dager (4mnd) etter utstedelse av anleggssertifikat.

Skal det benyttes «dato for utsett av fisk» eller «dato for utstedelse av anleggssertifikat» for deadline til verifikasjon i trinn 2 av sertifiseringen? Sett fra dagens praksis er det få dager som skiller mellom

dato for utstedelse av anleggssertifikat og dato for utsett av fisk. Dette fordi innehaver ønsker at anleggssertifikatet skal vare så lenge som mulig og dermed sørger for at utstedelsen av anleggssertifikat skjer nært opp mot utsett av fisk. I forbindelse med 2-trinn-sertifisering foreslår Åkerblå at man benytter *dato for utstedelse av anleggssertifikat* (som foreslått i forskrift) istedenfor å benytte *dato for utsett av fisk*, men at man tilfredsstiller begge behov ved at verifikasjon jamfør punkt 3 skjer på senere tidspunkt enn foreslått, eksempelvis 120 dager etter utstedelse (*verifikasjon av teknisk forsvarlig stand/ montering og endelig anleggssertifikat skal være utstedt innen 120 dager*).

For inspeksjonsorganene vil det være lettere å administrere «dato for utstedelse av anleggssertifikat» enn «*dato for utsett av fisk*», dette fordi ved sistnevnte forslag må inspeksjonsorganene oppsøke informasjon om når fisk er satt i sjøen for å sette deadline for gjennomføring av verifikasjon og evt. tilbaketrekking av anleggssertifikat. Rapportert dato for utsett av fisk vurderes derfor som en mindre hensiktsmessig parameter for inspeksjonsorganene.

§40 Dokumentasjon av anleggskonfigurasjon punkt a)

Åkerblå mener §40 bør snevres inn og entydig definere nøkkelinformasjon som skal oppgis i anleggssertifikatet. Parameterne som i dag kreves oppleves som til dels vage og irrelevante for majoriteten av anlegg. Eksempelvis for innhegning, hva mener forskriften med «innfestingspunkt til flytekrage»? Er det antall, plassering eller ol? Det samme gjelder for «styrke», menes her kapasitet som i kg/tonn, eller kanskje kapasitet som i miljølast, eller kanskje dimensjonsklasse?

Her mener Åkerblå næringen er mest tjent med overordnede parametere. Likevel kan direktoratets intensjon om detaljer kan oppnås med entydige referanser til grunnlagsdokumentasjon, som komponentene må etterleve og som oppdretter må ta høyde for når valg av hovedkomponenter skal gjøres.

§47 Krav til kontroll og reparasjon av notpose...

Det stilles spørsmål til kravet om at servicekortet skal inneholde e) *utfyllende beskrivelse av skaders plassering og omfang*, f) *utfyllende beskrivelse av reparasjoner*. Åkerblå mener dette bør dokumenteres i egen verkstedrapport/journal (eksempelvis mal fra produsent) som kan spores til not og gjeldende servicekort. Servicekortet blir da en mer kortfattet bekreftelse på levetidsforlengelsen, samtidig opprettholdes direktoratets ønske om dokumentasjon av utført vedlikehold av notposer. Verkstedrapporten/journalen beholdes i serviceverkstedets arkiv og fremvises på forespørsel.

I andre ledd beskrives ordning for forlengelse av gyldighetsperioden med inntil 4 mnd. Åkerblå mener det bør defineres retningslinjer for forlengelsen av gyldighet da det fremstår utydelig om det aksepteres flere påfølgende 4-måneders forlengelser og om det ved slik forlengelse skal utstedes et nytt servicekort.

Innspill til høringsnotat

Ikke-akkreditert forankringsanalyse og verifisering ved utstedelse av anleggssertifikat

Åkerblå mener det vil være uheldig å fjerne kravet om at forankringsanalyser skal utføres av akkrediterte selskap. Dette vil etter vår oppfatning føre til en vesentlig økning av kontrollomfanget knyttet til disse analysene sett i forhold til dagens praksis.

NS-EN 17020 stiller i tillegg krav til inspeksjonsorganet i de tilfeller inspeksjonsorganet bruker informasjon levert av annen part (ref. 7.1.6).

«Når inspeksjonsorganet bruker informasjon lever av en annen part som del av inspeksjonsprosessen, skal den verifisere denne informasjonens integritet».

Dette betyr i praksis at utsteder av anleggssertifikat må føre revisjon av leverandører av forankringsanalyser for å sikre at de etterlever rutiner og krav, har kompetanse og handler på en habil måte. I eksisterende regelverk ivaretas dette av Norsk akkreditering gjennom regelmessige revisjoner, slik at utsteder av anleggssertifikat får dokumentert at selskapenes integritet er på plass. Konsekvensen av den foreslåtte forskriften vil være at leverandører av forankringsanalyser vil måtte «revideres» av ALLE selskap som utsteder anleggssertifikat. Sammenlignet med dagens ordning vurderes dette som langt mer omfattende og kostnadsdrivende, samt at eventuell gevinst vurderes som usikker.

Dersom man tar bort krav til akkreditering for fortøyningsanalyser, kan en annen løsning være å sertifisere selskaper som skal utføre fortøyningsanalyser. Slik sertifisering kan ligge under ISO 9001, evt. annen sertifiseringsordning underlagt Nytek. Da blir disse selskapene årlig revidert hva gjelder kvalitet, dermed kan man kanskje redusere behovet for at alle som utsteder anleggssertifikat skal revideres selskapene som utsteder anleggssertifikat.

Åkerblå oppfatter at dagens akkrediteringsordning i stor grad sørger for at regelverk forstås og etterleves likt på tvers av regioner og selskap. Ved å fjerne kravet til akkreditering, risikerer bransjen også en større variasjon i tolkning av regelverket og større variasjon i produktene som leveres uten at dette utfordres eller korrigeres på.

Det vurderes som nærmest umulig å verifisere at en forankringsanalyse er utført iht. forskriftens §§ 22 og 23 basert på kun forankringsanalyse – rapporten. Erfaringsmessig er det stor variasjon mellom selskapene som utfører fortøyningsanalyse, så her vil nok de fleste som utsteder anleggssertifikat måtte gjøre egne forankringsanalyser (verifikasjonsanalyse) for å verifisere fremviste analyser (prosjekterende).

Det er uheldig at verifikasjon av forankringsanalysen (*verifikasjonsanalyse og revisjon av leverandørens integritet*) foreslås innført og at dette nødvendigvis må gjennomføres sent i prosessen. Konsekvensen vil føre til opphoping av utfordringer i en tidskritisk periode like før utstedelse av anleggssertifikat og fisk skal settes i sjøen, noe som vil skape utfordringer både for inspeksjonsorgan og innehaver.

Dobbelt opp med forankringsanalyser

I høringsnotatet punkt 5.7 fjerde avsnitt beskrives en situasjon der forankringsanalyser gjøres dobbelt opp. Dette i hovedsak knytt til teknologiutvikling der aktører med kompetanse fra forankringsanalyser av andre typer flytende konstruksjoner enn akvakulturanlegg har bidratt i prosjektering av nye akvakulturanlegg. I høringsnotatet vurderes også kostnadene ved «dobbelt opp» forankringsanalyser, der det argumenteres for at ny praksis vil kunne føre til reduserte kostnader.

Åkerblå stiller spørsmål ved hvor stor denne problemstillingen egentlig er, og mener en eventuell gevinst av foreslått endring forsvinner når kravet til verifikasjon av forankringsanalyser skjerpes

og påfører ekstra arbeid og kostnad for samtlige anlegg.

Dersom det forventes et større innslag av ikkekonvensjonelle anlegg, bør det heller legges til rette for kompetanseutvikling i næringen for å i større grad kunne utføre dagens nokså standard analyser for et bredere spekter av merder/anlegg og heller akseptere at det for større ikkestandardiserte anlegg utføres et sett med analyser (dobbel opp).

Akkreditering og prosjektering

Åkerblå er et akkreditert inspeksjonsorgan for en rekke tjenester, blant annet fortøyningsanalyse.

Under bedømming av Norsk Akkreditering i 2019 mottok Åkerblå et avvik på av vi utførte fortøyningsanalyser og etter NA sin forståelse dermed var engasjert i «utformingen» av et oppdrettsanlegg. Norsk Akkreditering mente dette var brudd på kriterier for akkrediteringen.

Åkerblå har fått dette juridisk vurdert, konklusjonen er at Åkerblå **ikke** var/er engasjert i utformingen av anlegget. Redegjørelse ble akseptert av Norsk Akkreditering og avviket derav lukket.

Det er derfor ikke nødvendigvis brudd på kriterier til uavhengighet, at akkrediterte inspeksjonsorgan utfører fortøyningsanalyser eller engasjerer seg i aktiviteter ut over inspeksjonsaktiviteten. Den juridiske vurderingen avslutter med å påpeke at samme person ikke kan delta i andre aktiviteter og samtidig utføre en av de akkrediterte tjenestene på inspeksjonsobjektet. Åkerblå foreslår derfor å opprettholde krav til inspeksjonsorgan uavhengighet type C for selskaper som skal utføre forankringsanalyser.

Kap. 7 Sanksjoner mm

Punkt §38; Dersom omfanget for sanksjoner skal utvides og inkludere akkrediterte inspeksjonsorgan (Insp), bør man også ta med akkrediterte sertifiseringsorganer (Prod). Det er like aktuelt at disse utsteder produktssertifiseringsbevis til objekter og eller selskaper uten at alle vilkår er oppfylt.

Med vennlig hilsen,

Geir Håvard Espnes

Leder Teknisk | Åkerblå AS

Mobil: +47 951 81 525